

Halsuan voimajohtohanke: 400 kilovoltin voimajohto Halsuan tuulivoimapuistolle

Perusteltu päätelmä

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla (jäljempänä YVA-laki).

1 HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Halsuan voimajohtohanke: 400 kilovoltin voimajohto Halsuan tuulivoimapuistolle

Hankkeesta vastaava

OX2 Finland Oy, Sepänkatu 20, 90100 Oulu

Konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut AFRY Finland Oy

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

OX2 Finland Oy suunnittelee 400 kilovoltin voimajohtoa Halsuan tuulivoimapuiston sähkönsiirtoa varten. Halsuan tuulivoimapuisto sijoittuu Kanniston ja Honkakankaan alueille. Voimajohto sijoittuu Halsuan kunnan itäosaan, lähimmillään noin 11 kilometrin päähän Halsuan taajamasta, noin 8,5 kilometrin päähän Lestijärven taajamasta ja noin 19 kilometrin päähän Perhon taajamasta. Voimajohto on noin 8,5–15,5 kilometriä pitkä, riippuen

toteutusvaihtoehdosta ja Halsuan sähköaseman sijainnista. Sähkönsiirtoa varten rakennetaan Kanniston tuulivoima-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen sähköasema. Toinen sähköasema rakennetaan Honkakankaan tuulivoima-alueelle. Voimajohto rakennetaan Kanniston sähköasemalta Honkakankaan sähköasemalle ja siitä edelleen Halsuan sähköasemalle, joka on liityntäpiste kantaverkkoon.

Arvioidut vaihtoehdot

Vaihtoehto 0 (VE0): Tuulivoimahanke liitetään parhaillaan rakenteilla olevaan 400 kV:n Eltoneva–Alajärvi-voimajohtoon, joka sijoittuu olemassa olevien voimajohtojen rinnalle, Pyhänselkä–Alajärvi-johdon itäpuolelle. Uutta voimajohtoa ei rakenneta.

Vaihtoehto 1 (VE1): Rakennetaan Kanniston tuulivoima-alueen koillisosasta Honkakankaan tuulivoima-alueen kautta Halsuan sähköasemalle 400 kV:n voimajohto, jonka pituus on noin 8,5–11 kilometriä. Eteläosissa reitti sijoittuu 1,5 kilometrin matkalla uuteen maastokäytävään Katajajärvenpohjoispuolella ja se risteää Katajajärventien kanssa useamman kerran, jonka jälkeen se sijoittuu noin 7–9,5 kilometrin matkalla olemassa olevien voimajohtojen rinnalle, niiden länsipuolelle, kunnes se liittyy Halsuan sähköasemalle.

Vaihtoehto 2 (VE2): Rakennetaan Kanniston tuulivoima-alueen kaakkoisosasta Honkakankaan tuulivoima-alueen kautta Halsuan sähköasemalle 400 kV:n voimajohto, jonka pituus on noin 12–14,5 kilometriä. Kanniston sähköasemalta reitti sijoittuu noin 1,5 kilometrin matkalla olemassa olevien voimajohtojen rinnalle, niiden länsipuolelle, jonka jälkeen reitti erkanee luoteeseen ja uutta maastokäytävää rakennetaan lähes kuusi kilometriä. Pohjoisosassa, noin 4,5–7 kilometrin matkalla, reitti sijoittuu vaihtoehdon VE1 tavoin taas olemassa olevien voimajohtojen yhteyteen, niiden länsipuolelle, kunnes se liittyy Halsuan sähköasemalle.

Vaihtoehto 3 (VE3): Rakennetaan Kanniston tuulivoima-alueen kaakkois- tai itäpuolelta Honkakankaan tuulivoima-alueen kautta Halsuan sähköasemalle 400 kV:n voimajohto, jonka pituus on noin 10,5–15,5 kilometriä. Kanniston sähköaseman sijainnista riippuen reitti voi sijoittua hieman yli kaksi kilometriä rakenteilla olevan voimajohdon rinnalle, sen itäpuolelle. Sitten reitti erkanee koilliseen. Uutta maastokäytävää rakennetaan noin 6,5 kilometriä, jonka jälkeen reitti palaa rakenteilla olevan voimajohdon rinnalle liittyäkseen noin 4–6,5 kilometrin jälkeen Halsuan sähköasemalle.

2 ASIAN VIREILLETULO

Hankkeesta vastaava OX2 Finland Oy on saattanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely)

vireille toimittamalla ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle 16.9.2022. Arviointiohjelma oli nähtävillä 29.9. – 28.10.2022 ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 28.11.2022.

Hankkeesta vastaava toimitti 21.4.2023 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) sen käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 8 b) *vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä* perusteella.

3 ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 4.5. – 22.6.2023. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/halsuavoimajohtoYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Halsuan ja Lestijärven kunnille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Keskipohjanmaa-, Perhonjokilaakso- ja Lestijoki -lehdissä 4.5.2023 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa: Halsuan ja Lestijärven kunnantalot sekä näiden kuntien kunnankirjastot.

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 25.5.2023 klo 17.30 Halsuan yhtenäiskoululla, Perhontie 29, 69510 Halsua ja etäyhteydellä Teams-sovelluksella. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä viisi henkilöä ja mukana etäyhteydellä noin kolme kuulijaa. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat mm. voimajohtolinjojen kokonaisuuden suunnittelu pitkällä tähtäimellä siten, että linjoja pystyttäisiin keskittämään tietyille alueille. Rauhallinen maalaisympäristö häiriintyy, kun tuulivoima- ja voimajohtohankkeita on runsaasti vireillä. Keskusteltiin lisäksi yksityisestä luonnonsuojelualueesta, joka sijoittuu yhden voimajohtoreittivaihtoehdon kohdalle.

4 ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomainen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 14 lausuntoa, 5 asiantuntijakommenttia ja 5 mielipidettä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/halsuavoimajohtoYVA. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Fingrid Oyj, Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos, Puolustusvoimat 2. Logistiikkarykmentti ja Säteilyturvakeskus STUK j ilmoittavat, ettei heillä ole lausuttavaa tai huomautettavaa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostukseen.

Halsuan kunta painottaa, että voimajohdon läheisyydessä ei tulisi sijaita vakituista asutusta eikä myöskään loma-asutusta. Linjavaihtoehtoja tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon maanomistustilanne ja pyrkiä siihen, että voimajohdoille käytettävä yksityisten omistama maa-alue olisi mahdollisimman vähäinen.

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että vaihtoehto 1 (VE1) on paras voimalinjavaihtoehtoista, koska siitä on vähiten haittaa ihmisille ja ympäristölle. Sähkönsiirrossa tulisi ensisijaisesti käyttää olemassa olevia johtokäytäviä sekä sellaista pylväsmallia, josta aiheutuu vähiten haittaa maanomistajille ja ympäristölle. Lintujen törmäysriskiä pitää pyrkiä vähentämään esimerkiksi värikkäiden lintupallojen tai -lappujen avulla.

Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto toteaa, että karttatarkastelun perusteella vaihtoehto 1 kulkiessaan jo voimajohdoilla rakennetussa käytävässä aiheuttaa vähemmän muutosta kylän asukkaille, joista lähimmät Purolan kylässä ovat vapaa-ajan asunto sekä Ketola -niminen tila olemassa olevan linjan länsipuolella. Toisin kuin arviointiselostuksessa on esitetty, arvioidaan VE1:n merkityksen olevan vähäisempi maisemalle, sillä VE2:ssa ja VE 3:ssa osa kylän rakennuksista tulisi linjojen ympäröimiksi useammalta suunnalta. Asiaa tulisi kuitenkin vielä selvittää näiltä asukkailta, mikäli heiltä ei ole jo kannanottoa asiaan saatu. Suositeltavinta kokonaisuudessaan ja ainakin Purolan kylän kohdalla, olisi käyttää asutuksen ja peltoaukioiden kohdalla olemassa olevaa johtolinjaa, jolloin johtokäytävää ei olisi tarpeen tuoda nykyistä lähemmäs asutusta, eikä myöskään lisätä täysin uusia johtolinjoja maisemaan. Pohjaveden suojelun kannalta riskittömin on

vaihtoehto 3 (VE3). Muissa vaihtoehtoissa riskit ovat suuremmat, mutta hallittavissa huolellisella työskentelyllä.

K.H. Renlundin museo korostaa, että muinaisjäännöskohteet tulee olla kaikkien alueella toimivien tiedossa. Voimajohtolinjoilla on myös arkeologisen kulttuuriperinnön lähiympäristöön ja maisemaan kohdistuvia vaikutuksia, jotka on syytä huomioida. Kulttuuriympäristön ja -maiseman kannalta vaihtoehto VE0 olisi paras ja vaihtoehdolla VE3 on toteutusvaihtoehtoista rakennetun kulttuuriympäristön ja -maiseman kannalta pienimmät kielteiset vaikutukset. Museon näkemyksen mukaan hankkeen jatkosuunnittelussa tulisi pyrkiä osoittamaan eri hankkeiden yhteisvaikutuksia karttojen ja muiden menetelmien avulla.

Luonnonvarakeskus LUKE toteaa, että hankealueella saattaa esiintyä mm. kaikkia suurpetoja, metsäpeuraa ja metsäkanalintuja. Uuden maastokäytävän osalta vaikutukset riistaan riippuvat näiden lajien esiintymisestä alueella ja lajien herkkyydestä myös muun maankäytön (kuten tuulivoima) yhteisvaikutuksille. Erityisesti kanalintujen soidinpaiikat olisi tärkeä huomioida, varsinkin uusien maastokäytävien alueilla.

Selostuksen mukaan hanke on osin Perhon susireviirin reuna-alueella ja vaikutukset reviiriin ovat epätodennäköisiä. LUKE huomauttaa, että suden ydinreviiri ei määräydy reviirin laitojen mukaan. Reviirin ydinosat (suden eniten käyttämät alueet ja todennäköisimmät lisääntymiseen liittyvät alueet) saattavat sijoittua myös määriteltyjen reviirien rajojen tuntumaan.

Rangifer-suvun peurojen on todettu välttävän voimalinjoja. Vasovat ja vasaaja hoitavat vaatimet välttelevät teitä ja muita ihmisrakenteita. Hankkeella saattaa siten olla negatiivisia vaikutuksia metsäpeuralle. Vaikutusten laajuus ja kesto saattavat poiketa YVA-selostuksessa tehdystä arviosta.

Metsähallitus toteaa, että maakotkan suojelun kannalta VE0 olisi vaihtoehtoista vähiten haitallinen. VE1 olisi VE0:n jälkeen seuraavaksi paras linjausvaihtoehto, koska tällöin elinympäristöä pirstoutuisi vähemmän ja vierekkäin sijoitetut linjat näkyisivät kotkalle oletettavasti parhaiten. Linnuston törmäysten estämiseksi voimajohtoihin tulee asentaa huomiorakenteita.

Metsähallituksen hallinnassa olevia kiinteistöjä sijoittuu hankealueelle. Linjausvaihtoehto VE3 kulkisi Ärmätinnevan (Helmi) puolella noin 400 metrin verran. Metsähallituksen näkemyksen mukaan linjaa ei tulisi laajentaa suojeluun varatun Ärmätinnevan puolelle. Muutoinkin Metsähallituksen näkemyksen mukaan vaihtoehto VE3 voi tulla kysymykseen vain, mikäli muut vaihtoehdot eivät ole toteuttamiskelpoisia. Rakentaminen tulisi ajoittaa riistan ja erityisesti metsäpeuran lisääntymisajan ulkopuolelle.

MTK Keski-Pohjanmaa, MTK Metsänomistajat ja MHY Keskipohja muistuttavat, että peltoalueilla johtoalueen tutkiminen ja rakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että menetettävien satokausien määrä jää mahdollisimman vähäiseksi ja peltojen tiivistyminen raskailla koneilla liikuttaessa voidaan välttää. Peltoalueella tulee käyttää pääsääntöisesti haruksettomia pylväitä ja pylväiden paikat sekä työn toteuttaminen tulee suunnitella yhdessä maanomistajien kanssa haittavaikutusten minimoimiseksi. Myös metsämaalla olisi suositeltavaa operoida aikaan, jolloin maastovaurioita voidaan välttää. Tämä koskee niin puuston hakkuuta ja kuljetusta kuin linjan rakentamistakin. Lisäksi tulee huomioida, että maanrakennus- ja kaivutöiden yhteydessä tulee toteuttaa tarpeelliset vesiensuojelutoimet. Maa- ja metsätalouden vesiensuojelurakenteita ei ole mitoitettu ulkopuolisista lähteistä aiheutuvalle kuormalle. Energia-alan murros ja uusiutuvien energiamuotojen merkittävä lisääminen edellyttävät toteutettavien hankkeiden sosiaalista hyväksyttävyyttä ja maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun edistämistä. Maanomistajille ja elinkeinoille aiheutuvien ongelmien minimoimiseksi lunastuskäytäntöjä ja korvauksia koskevaa lainsäädäntöä tulisi uudistaa mahdollisimman pian.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri ry toteaa, että maa- ja merikotkiin, metsäpeuroihin ja susiin kohdistuvia vaikutuksia tulee tarkentaa. Mikäli hanke toteutuu, vaihtoehto VE1 on luonnonsuojeluliiton mukaan paras vaihtoehto. Lisäksi korostuu erityisesti useiden tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden yhteisvaikutusten merkitys metsäluonnolle, eläimille, linnuille ja ylipäänsä luonnon monimuotoisuudelle.

Väylävirasto tuo esiin, että suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä liikenneturvallisuuteen, ettei tärkeille kohdille muodostu näkemäesteitä eivätkä suurten rakenteiden kuljetukset aiheuta näkymähaittoja.

Varsinais-Suomen ELY-keskus, Kalatalousviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa ei ole otettu huomioon alueen lähivesistöjen kalastoa ja hankkeen vaikutuksia kalastoon. Voimajohdot ja huoltoteiden rakentamisen aikaiset vaikutukset kalastoon tulisi selvittää.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Alueidenkäyttöryhmä toteaa, että yleisesti eri tuulivoima- ja sähkönsiirtohankkeiden vaihtoehdoissa on esitetty liittymäpisteitä niin Halsuan kuin Eltonevan sähköasemille, mikä voi tarkoittaa useamman kuin neljän 400 kV voimajohdon sijoittumista samaan johtokäytävään. Kettukangas-Hanhikangas hankkeen toteuttamisvaihtoehdosta ei ole täyttä varmuutta ja hankkeiden välinen yhteisvaikutusten arviointi on jäänyt osin ohueksi. Selostuksessa yhteisvaikutusten on arvioitu olevan voimakkaimmillaan johtokäytävällä, joka nyt laajenisi hankkeen voimajohtovaihtoehdoissa 172,5 metriin. Riippuen toteutuvista vaihtoehdoista voi johtokäytävä kasvaa jopa yli 200

metriin ja siten yhteisvaikutukset esimerkiksi maiseman tai ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta voivat olla arvioitua laajempia.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikennevastuualue toteaa, että liikenteellisten vaikutusten arviointi vaikuttaa riittävältä. Reittivaihtoehdot risteävät seututien 751 kanssa. Selostuksessa on otettu huomioon tarvittavat luvat ja Väyläviraston ohjeistukset sekä määräykset. Kaiken kaikkiaan hankkeen liikenteelliset vaikutukset arvioidaan vähäisiksi ja rakennusvaiheeseen painottuviksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että linnuston osalta tehty tarkastelu sisältää epävarmuuksia, kuten mitä lajeja pesii voimajohtolinjan läheisyydessä, kuinka alttiita lajit ovat voimajohdon rakentamisen ja toiminnan aikaisille vaikutuksille ja mikä on Ahvenlamminnevan ja Ärmätinnevan linnustollinen arvo nykytilanteessa, koska yksi arvioinnissa käytetyistä selvityksistä on jo vanha. Maakotkaan kohdistuvat mahdolliset vaikutukset sekä niiden merkittävyys tulisi tarkastella nykyistä perusteellisemmin.

Yhteisvaikutusten laajuus voi olla merkittävämpi kuin mitä selostuksessa on arvioitu, koska usean hanketoimijan voimajohdot voivat sijoittua samaan johtokäytävään ja siten leventää sitä merkittävästi. Luontoselvitysraporteissa kartoitusreittejä ei ole esitetty kartoilla. Vaihtoehto VE1 aiheuttaa luonnonarvojen kannalta vähiten haittaa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjaveden suojelun ryhmä toteaa, että vaihtoehdossa VE1 ei tulisi laajentaa olemassa olevaa voimajohtoaluetta Kalettomanharjun pohjavesialueen kohdalla, jos se on teknisesti mahdollista. Vaihtoehdossa VE2 uusi maastokäytävä sijoittuisi noin 270 metrin etäisyydelle pohjaveden virtaussuunnassa yläpuolelle Kalettomanharjun alustavasti tutkitusta vedenottamon sijaintipaikasta, mitä ei ole selostuksessa huomioitu. Pylväiden sijoitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta pohjaveden purkautumista ei tapahdu. Vaihtoehto VE1 on pohjaveden suojelun näkökulmasta vaihtoehtoa VE2 parempi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Vesienhoitoryhmä toteaa, että kaikkien uomien läheisyyteen rakentaminen sekä uomien ylitykset sisältävät riskin kuormituksen lisääntymisestä. Jokien, purojen ja norojen lisäksi myös ojia pitkin ravinteet ja kiintoaine kulkeutuvat alaspäin kohti alempia vesistöjä. Kiintoaineen kulkeutuminen vesistöihin aiheuttaa peittymistä, liettymistä ja rehevöitymistä, millä on haitallinen vaikutus vesistöjen veden laatuun ja ekologiseen tilaan. Hanke tulee toteuttaa siten, ettei siitä aiheudu esteellisyyttä vesieliöstön vapaalle liikkumiselle hankealueella (mm. tierummut). Hankesuunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset vesistövaikutukset, myös välilliset kuten esimerkiksi vaikutukset pohjaveteen ja pyrkiä vähentämään vesistövaikutuksia.

Yhteenveto mielipiteistä

Voimajohtolinjavaihtoehtoista VE1 tai VE2 saavat kannatusta. Toisaalta voimajohtoreittivaihtoehto VE2 pirstoisi Helmi-suojelualuetta, joten nykyinen voimajohtoaukko on parempi vaihtoehto voimajohtoreitiksi.

Kaikissa vaihtoehtoissa koetaan aiheutuvan merkittävää haittaa yksityisten maa- ja metsätaloudelle. Maanomistajien maita on jo menetetty nykyisen voimajohtokäytävän takia ja lisää maa-alaa tarvitaan. Asukaskyselyn kohdentamisessa toivotaan huomioitavan myös ne maanomistajat, jotka eivät asu paikkakunnalla. Maanomistajien tasapuolisen kohtelun ei ole koettu toteutuneen hankkeessa.

Luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä toivotaan ja voimajohdon lähellä on arvokkaita luonnonympäristöjä. Hiilinieluja häviää voimajohdon tieltä. Voimajohdosta aiheutuu maisemahaittaa sekä häiriötä metsäkanalinnuille, kuten myös metsäpeurojen vasomisalueille. Yhteisvaikutusten arviointia korostetaan ja toivotaan enemmän.

5 ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU SEKÄ LAATIJOIDEN PÄTEVYYS

Yhteysviranomainen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun. Arviointiselostus Halsuan voimajohtohanke: 400 kilovoltin voimajohto Halsuan tuulivoimapuistolle täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Selostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta eikä se sisällä sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Tehdyn arvioinnin perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset. Myös arviointiselostuksen laatijoiden pätevyys kaikilla toimintaan liittyvillä osa-alueilla on riittävä. Selvitys pätevyydestä on esitetty selkeästi.

Kuulemisen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on kuitenkin noussut esille joitain puutteita ja epävarmuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelun ja lupamenettelyjen yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa puutteellisten arviointien osalta seuraavaa:

Raportointi

Arviointiselostuksen liitteen luontoselvitysraportissa kuvassa 4–4 on esitetty monimuotoisuuskohteet arvoluokilla 1–4. Kuvan arvoluokkia ei kuitenkaan ole tekstissä selitetty, vaan ne tulevat ilmi luontoselvitysraportin liitteessä 1. Luettavuuden ja selkeyden kannalta olisi ollut hyvä kirjoittaa luokat auki tai

viitata niiden löytyvän luontoselvitysraportin liitteestä. Lisäksi luontoselvitysraporttien osalta merkittävien puute on se, että kartoitusreitit ei ole esitetty kartoilla.

Linnusto

Pesivien lajien osalta jää epävarmuutta siitä, mitä lajeja voimajohtoon läheisyydessä pesii, kuinka alttiita lajit ovat voimajohtoon rakentamisen ja toiminnan aikaisille vaikutuksille sekä mikä on Ahvenlamminnevan ja Ärmätinnevan linnustollinen arvo nykytilanteessa. Tässä hankkeessa voimajohtolinjan pesimälinnustoa ei ole kartoitettu erillisillä selvityksillä eikä käytössä olleen aineiston perusteella saa tarkkaa tietoa lajeista, lajien pesinnästä ja määristä.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset sekä niiden merkittävyys tulisi arvioida nykyistä perusteellisemmin. Esimerkiksi elinympäristömalli ja/tai satelliittipaikannetun yksilön liikkeitä paikkatieto- tai karttamuodossa olisivat hyvä tietolähde, jotta arviointi olisi riittävän luotettavaa.

Kalasto

Arviointiselostuksen mukaan rakentamisaikana voi kohdistua johtokäytävän raivaamisen sekä voimajohtopylväiden perustusten kaivu- ja rakennustöiden seurauksena kiintoaine- ja ravinnekuormitusta läheisiin ojiin ja vesistöihin, millä voi olla osaltaan kalaston elinolosuhteita heikentävää vaikutusta, mutta vaikutus on paikallinen ja lyhytaikainen. Pahkajoessa on toteutettu sähkökoekalastuksia Suomen ympäristökeskuksen koekalastusrekisterin tietojen mukaan ja saalis on koostunut pääasiassa ahvenesta, kiiskestä ja kivisimpusta. Kalaston tila on luokiteltu hyväksi. Muiden virtavesien osalta ei ole olemassa kalastotietoa. Kiviojan ja Pahkajoen alueella on tarve kalataloudellisille kunnostuksille, joihin hanketoimija selvittää mahdollisuuksia tehdä kyseisiä kunnostustoimenpiteitä.

Arviointiselostuksessa lähivesistöjen kalastoa ja hankkeen vaikutuksia kalastoon on arvioitu melko suppeasti. Voimajohtojen ja huoltoteiden, erityisesti siltojen ja rumpujen osalta, rakentamisen aikaisia vaikutuksia kalastoon tulisi tarkentaa jatkosuunnittelussa.

6 YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman lisätarkastelunsa perusteella yhteysviranomainen esittää perusteltuna päätelmänään Halsuan voimajohtohanke: 400 kilovoltin voimajohto Halsuan tuulivoimapuistolle -hankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa:

Hankkeen merkittävimmät kielteiset vaikutukset arviointiselostuksen mukaan kohdistuvat yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön, ihmisten

elinoloihin ja viihtyvyyteen, kasvillisuuteen, luontotyyppeihin ja suojelualueisiin. Kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan maisemaan, linnustoon ja muuhun eläimistöön.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön sekä maisemaan nousevat merkittäviksi vaihtoehdon 1 (VE1) osalta voimajohtolinjan läheisyydessä sijaitsevien asuin- ja lomarakennuksen osalta. Samoin kuin vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen rakennusaikaisen melun ja maiseman muutoksen kannalta ovat merkittävät vaihtoehdossa 1 (VE1). Molempien voimajohtolinjavaihtoehtojen 2 (VE2) ja 3 (VE3) sekä olemassa olevan ja samaan voimajohtokäytävään rakenteilla olevan voimalinjan väliin jää asutusta, millä voi olla merkittävää kielteistä vaikutusta erityisesti maisema- ja viihtyvyysskokemukseen. Maisemavaikutukset ovat muutoin arvioitu selostuksessa kohtalaisen kielteisiksi vaihtoehdossa 1 (VE1) ja vähäisiksi vaihtoehdoissa 2 (VE2) ja 3 (VE3)

Kasvillisuus- ja luontotyyppien sekä suojelualueiden osalta voimajohtoreittivaihtoehdolla 3 (VE3) on merkittävimmät kielteiset vaikutukset, koska sen varrelle ja läheisyyteen sijoittuu eniten arvokkaita monimuotoisuuskohteita. Voimajohtoreittivaihtoehto 3 (VE3) aiheuttaa Ärmätinnevan ja Hautanevan soille haitallisia vaikutuksia. Molemmat suot ovat soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteita. Voimajohtoreittivaihtoehto 3 (VE3) heikentää kokonaisuudessaan luonnontilaisten suoaluekokonaisuuksien ekologista jatkuvuutta sekä luonnontilaa ja -maisemaa.

Vaikutukset linnustoon voivat muodostua arvoiduista kohtalaisista kielteisistä merkittäviksi, koska Katajajärvennevilla pesii Suomen kansainvälisiä vastuulajeja vuonna 2014 tehtyjen selvitysten perusteella ja Ahvenlamminneva ja Ärmätinneva ovat myös linnustollisesti arvokkaita kohteita. Vaikutukset maakotkaan voivat myös olla ennalta arvioitua kielteisemmät.

Vaikutukset muuhun eläimistöön (viitasammakko, metsäpeura ja susi) on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi erityisesti voimajohtoreittivaihtoehdoilla 2 (VE2) ja 3 (VE3). Viitasammakoita havaittiin kevään 2022 selvityksissä Katajajärven rannoilla, Katajajärvennevilla ja Hautanevilla, jotka sijoittuvat voimajohtoreittivaihtoehtojen 2 (VE2) ja 3 (VE3) vaikutusalueelle. Erityisesti rakennusaikaiset vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Rangifer-suvun peurojen on todettu välttävän voimalinjoja. Vasovat ja vasaajaan hoitavat vaatimet välttelevät teitä ja muita ihmisrakenteita. Hankkeella saattaa siten olla kielteisiä vaikutuksia metsäpeuralle. Hanke sijaitsee osin Perhon susireviirin reuna-alueella, mutta susi saattaa käyttää myös reviirien rajoja aktiivisesti.

Hankkeella on arviointiselostuksen mukaan kohtalaisia positiivisia ilmastovaikutuksia. Vaikutukset ovat välillisiä, koska hanke ei itsessään

tuota sähköä, mutta sen avulla voidaan siirtää uusiutuvaa energiaa käyttöön. Epävarmuutta arviointiin tuo tulevan sähköntuotantojakauman ennustaminen. Hanke itsessään aiheuttaa päästöjä, joista suurin osa muodostuu hankkeen elinkaaren aikana aiheutuvista toiminnan aikaisista sähkönsiirtohäviöistä. Hiilinielun ja -varaston pieneneminen riippuu valittavasta voimajohtoreittivaihtoehdosta. Yhteysviranomaisen pitää arviointiselostuksessa esitettyä arviota ilmastovaikutuksista oikean suuntaisena.

Erillisten voimajohtohankkeiden ja voimajohtoihin liittyvien tuulivoimapuistohankkeiden myötä muodostuvat yhteisvaikutukset voivat lisätä kielteisiä vaikutuksia muun muassa ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, maisemaan, luonnonoloihin, linnustoon ja muuhun eläimistöön erityisesti tässä tilanteessa, kun moni lähialueella sijaitseva hanke on vielä suunnitteluvaiheessa ja yhden hankkeen ratkaisut riippuvat toisissa hankkeissa tehdyistä ratkaisuista.

Huomioiden edellä mainitut asiat yhteysviranomaisen katsoo, että jatkosuunnittelussa tulee merkittävien kielteisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi käyttää olemassa olevia voimajohtoreittejä kuitenkin niin, että tehdyistä ratkaisuksista tai eri hankkeiden yhteisvaikutuksista ei aiheudu ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, luonnonoloihin tai eläimistölle merkittäviä kielteisiä vaikutuksia.

Perustelut

Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja maisema

Halsuan kunta toteaa, että voimajohdon läheisyydessä ei tulisi sijaita vakituista asutusta eikä myöskään loma-asutusta. Linjavaihtoehtoja tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon maanomistustilanne ja pyrkiä siihen, että voimajohdoille käytettävä yksityisten omistama maa-alue olisi mahdollisimman vähäinen.

Lisäksi voimajohtolinjavaihtoehtojen 2 (VE2) ja 3 (VE3) ja olemassa olevan sekä rakenteilla olevan, samassa johtokäytävässä sijaitsevien voimalinjojen väliin jää asutusta, millä voi olla vaikutusta maisemaan ja viihtyvyyteen. Edellä mainitut asiat on syytä huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa.

Ihmisten elinot ja viihtyvyys

Maisemamuutosten lisäksi rakennusaikainen melu johtuen voimalinja-alueen puuston ja kasvillisuuden raivaustyöstä, pylväiden perustustöistä ja pystytyksistä sekä liikenteen lisääntymisestä aiheuttaa tilapäistä haittaa elinoloihin ja viihtyvyyteen. Rakennustöiden huolellisella suunnittelulla ja tiedottamisella voidaan vähentää niistä syntyvää haittaa.

Kasvillisuus, luontotyytit ja suojelualueet

Nykyinen voimajohto kulkee valtion muun luonnonsuojelutarkoituksiin varatun alueen, Katajajärvennevan läpi. Voimajohtolinjavaihtoehto 3 (VE3) kulkisi noin kahden kilometrin verran vielä sen lisäksi eri reittiä Katajajärvennevan läpi. Nykyisen voimajohtolinjan itäpuolella, suoraan linjaan rajoittuen, sijaitsee lisäksi valtion muu suojelutarkoituksiin varattu alue Ärmätinneva (Helmi). Voimajohtolinjavaihtoehto 3 (VE3) kulkisi Ärmätinnevan puolella noin 400 metrin verran. Metsähallituksen näkemyksen mukaan linjaa ei tulisi laajentaa suojeluun varatun Ärmätinnevan puolelle. Taskunevan luonnonsuojelualue sijaitsee 110 metrin etäisyydellä voimajohtolinjavaihtoehto 3 (VE3).

Linnusto

Hankkeen YVA-selostuksessa ei ole voimajohtolinjan pesimälinnustoa erillisellä selvityksellä kartoitettu eikä olemassa olevankaan aineiston osalta esitetä tarkkaa tietoa, mitä lajeja, missä niitä pesii ja kuinka paljon. Linnuston osalta viitataan mm. Lestijärven-Alajärven voimajohdon (2014) selvityksiin sekä Halsuan tuulivoimapuiston selvityksiin (2019). Tutustumalla vuoden 2014 selvityksiin selviää, että Katajajärvennevalla pesii liro (lintudirektiivi, Suomen kansainvälinen vastuulaji) ja pikkukuovi (Suomen kansainvälinen vastuulaji), Ahvenlamminnevilla mm. naurulokki (NT) ja laulujoutsen (luontodirektiivilaji, Suomen kansainvälinen vastuulaji). Vuoden 2019 selvityksissä todetaan, että Ahvenlamminneva ja Ärmätinneva ovat linnustollisesti arvokkaita kohteita. Epävarmuutta arviointiin lisää se, että vuoden 2014 voimajohtoselvitykset ovat lähes 10 vuotta vanhoja.

Metsähallitus toteaa, että maakotkan suojelun kannalta VE0 olisi vaihtoehtoista vähiten haitallinen. VE1 olisi VE0:n jälkeen seuraavaksi paras linjausvaihtoehto, koska tällöin elinympäristöä pirstoutuisi vähemmän ja vierekkäin sijoitetut linjat näkyisivät kotkalle oletettavasti parhaiten. Huomiorakenteiden asentaminen voimajohtoihin on minimitoimenpide törmäysten estämiseksi kotkareviirin avoimilla alueilla.

Muu eläimistö (viitasammakko, metsäpeura ja susi)

YVA-selostuksessa todetaan, että voimajohtopylväiden ja teiden rakentaminen ja niihin liittyvä kasvillisuuden raivaus voivat vaikuttaa voimajohtokäytävän läheisiin viitasammakkoalueisiin. Laji elää sekä vesi- että maaelinympäristöissä ja talvehtimispaikat voivat esiintyä myös molemmissa em. elinympäristöissä. Tämä on hyvä huomioida etenkin rakentamistöiden suunnittelussa. Yhteysviranomaisen yhtyy esitettyihin lieventämiskeinoihin, joita ovat viitasammakon osalta rakentamisen ajoittaminen lisääntymiskauden ulkopuolelle sekä voimajohtopylväiden sijoittelu.

Hankkeella saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsäpeuralle. Vaikutusten laajuus ja kesto saattavat poiketa YVA-selostuksessa tehdystä arviosta. Rakentaminen tulisi ajoittaa riistan, ja erityisesti metsäpeuran,

lisääntymisajan ulkopuolelle. Metsäpeuran kannalta herkkien kohteiden läheisyydessä rakennustöiden tulisi tapahtua muulloin kuin vasomisaikaan touko-heinäkuussa.

Selostuksen mukaan hanke on osin Perhon susireviirin reuna-alueella ja vaikutukset reviiriin ovat epätodennäköisiä. Perhon havaintoalueella ei esiinny pari- eikä laumareviiriä vuoden 2023 kanta-arvion mukaan. Luke huomauttaa, että suden ydinreviiri ei määräydy reviirin laitojen mukaan. Reviirin ydinosat (suden eniten käyttämät alueet ja todennäköisimmät lisääntymiseen liittyvät alueet) saattavat sijoittua myös määriteltujen reviirien rajojen tuntumaan.

Yhteisvaikutukset

Hankkeen yhteisvaikutuksissa on huomioitu Halsuan tuulivoimahanke, Halsuan sähköasemahanke, Kettukangas-Hanhikankaan tuulivoimahankkeen sähkönsiirtovaihtoehto SVE3, Eltoneva-Alajärvi -voimajohtohanke ja sen kautta myös Jylkkä-Alajärvi -voimajohtohanke. Lisäksi hankkeeseen voivat vaikuttaa Länsi-Toholammen ja Tuohimaa-Riutanmaan tuulivoimahankkeet ja erityisesti niihin liittyvät sähkönsiirtovaihtoehdot sekä Fingrid Oyj:n kantaverkon kehittämissuunnitelmat. Yhteisvaikutuksia syntyy erillisten voimajohtohankkeiden sekä voimajohtoihin liittyvien tuulivoimapuistohankkeiden myötä. Yhteisvaikutuksia muodostuu mm. maisemaan, luontoon ja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Hankkeissa tulee tehdä yhteistyötä, jotta haitallisia yhteisvaikutuksia saadaan pienennettyä. Yhteistyö voi olla esimerkiksi yhteisiä asukaskyselyitä ja hankkeiden etenemistä koskevaa tiedottamista. Erityisesti yhteistyössä tulee selvittää hankkeiden yhdessä aiheuttamia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia sekä niiden raportoimista viranomaiselle. Selvitykset voivat koskea myös esimerkiksi linnustoa ja eläimistöä ja hankkeiden vaikutuksia niihin, kuten kanalintujen pesintään ja metsäpeuroihin. Hankemäärien kasvaessa yhteysviranomainen tulee jo nyt painottamaan enenevissä määrin yhteisvaikutusten selvittämistä ja tuomaan esille myöhemmin tarvittaessa niiden vähentämiseen kohdistuvia toimenpiteitä.

7 HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä

on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaisesta esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

8 PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/halsuavoimajohtoYVA sekä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa

9 SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 11 000 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (14 - 23 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

10 SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

11.8.2023

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-
keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto-
keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2023 2 §.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä
asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Heli Rasimus ja
ratkaissut ympäristönsuojelupäällikkö Anne Polso.

Tämä asiakirja EPOELY/2175/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/2175/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Rasimus Heli 11.08.2023 09:58

Ratkaisija Polso Anne 11.08.2023 10:10

MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOHJE

Viranomainen, jolta oikaisua vaaditaan

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kirjallisesti Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus).

Viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava sekä oikaisuvaatimusaika

Asian käsittelystä perittävää maksua koskeva oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa ei antopäivää oteta lukuun. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, oikaisuvaatimusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua vaaditaan (miltä kohdin päätökseen haetaan oikaisua ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi)
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa.

Jos oikaisuvaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä.

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon oikaisua haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen on liitettävä oikaisuvaatimuskirjelmään valtakirja (Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee kuitenkin esittää valtakirja ainoastaan, jos Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus niin määrää.)

Oikaisuvaatimuksen perille toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi tuoda perille vaatimuksen tekijä itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse, sähköpostitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen toimittamisesta sähköisesti säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Yhteystiedot

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

käyntiosoite:
Alvar Aallon katu 8, SEINÄJOKI
Wolffintie 35, VAASA
Pitkänsillankatu 15, KOKKOLA
Aukioloaika: kello 8.00 – 16.15

postiosoite:
PL 156, 60101 SEINÄJOKI
PL 262, 65101 VAASA
PL 77, 67101 KOKKOLA

puhelin: 0295 027 500
sähköposti: kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Sähköinen asiointi –lomake: <https://www.ely-keskus.fi/asiointi-ja-yhteystiedot>

Muu asiointi > Yleiset asiointilomakkeet > Yleinen asiointilomake yrityksille, yhdistyksille, toiminnanharjoittajille, kunnille ja viranomaisille (asiointipalvelu.ahtp.fi). Tähdellä merkityt kohdat ovat pakollisia.